

PERE MARTÍ

Hegemònics, malgrat tot

Aquests dies és realment reconfortant llegir els articles que publiquen intel·lectuals de l'òrbita socialista, babegians indignats i *progres* de casa bona lleugerament deprimits. Un any després de la constitució del Govern tripartit, observen amb desesperació que l'agenda política de Catalunya continua movent-se en clau nacional en lloc de fer-ho estrictament en clau social com correspondria, des del seu punt de vista miop, a un Govern d'esquerra. Decepcionats, constaten que el nacionalisme no ha mort amb el pujolisme, tot i que ells havien pregonat aquesta defunció amb tota la certesa i el dogmatisme que els empara el seu sectarisme i el seu allunyament de la realitat del país.

La seva tesi era que calia deixar de parlar de les "essències" i situar l'agenda en allò que realment interessa a la gent. S'atribueixen així, sense fer-se vermells, la categoria d'interpretadors dels interessos d'una suposada majoria. Des del seu elitisme de catedràtic d'universitat, aquests sectors han comès un primer error de plantejament, que és contraposar l'agenda nacional a la social, com si es tractessin de dues agendes incompatibles, sense vasos comunicants. El finançament de Catalunya té molt a veure amb l'habitatge, la creació de riquesa o les infraestructures.

Reclamar poder fixar polítiques d'immigració afecta directament les persones i la convivència. I també interessa a molta gent què fa la seva selecció nacional o què passa amb la seva llengua a la Unió Europea.

Però més enllà de l'error de plantejament, han comès també un error de càlcul. El nacionalisme no era un invent de Jordi Pujol, existia abans i perdurà després, com a mínim fins que aquest país no tingui resoltes les seves aspiracions bàsiques. Per tant, les reivindicacions nacionals no són patrimoni d'una sigla política, sinó d'un corrent polític transversal, que abraça diferents sigles i que va molt més enllà dels partits, com es demostra amb la reivindicació de les

“La influència d'ERC i la pervivència de CiU fan que, un any després de la constitució del tripartit, el nacionalisme no tingui certament l'hegemonia política del país, però sí que conservi l'hegemonia ideològica que li permet marcar l'agenda temàtica de la política catalana, d'acord no solament amb la majoria aritmètica que manté al Parlament, sinó també amb la majoria social que sempre s'ha expressat en clau nacionalista quan hi ha hagut períodes de llibertat. La millor prova és que el PSC ha assumit aquesta agenda per mantenir-se al Govern”

seleccions nacionals, en què hi ha implicat bona part del teixit esportiu català i en què la mobilització de la societat civil és clau.

Amb tot, durant aquest primer any de govern el PSC ha intentat canviar no solament l'agenda política, sinó limitar el debat en el terreny de l'eix ideològic entre dreta i esquerra i ignorar el nacional. Però no se n'han sortit. La consellera Montserrat Tura ha fet notables esforços per crear una agenda més social, amb temes tan apassionants com la tolerància

zero amb els conductors o el turisme de borratxera, que després de la flamarada han quedat reduïts a titulars de premsa sense cap mena de continuïtat o a serps d'estiu que moren a principi de setembre. De vegades, els intents de canviar d'agenda són encara menys refinats, com quan TV3 no va fer cap informació de la primera reunió de la comissió redactora de l'Estatut al Parlament o quan ha minimitzat tant com ha pogut la reunió de Fresno, especialment després del rebuig a reconèixer les seleccions catalanes per les pressions del Govern de José Luis Rodríguez Zapatero. Dins d'aquesta estratègia, encara dimarts de la setmana passada, el portaveu del Govern, Joaquim Nadal, reclamava en la conferència de premsa posterior al consell executiu que no li fessin més preguntes sobre les seleccions catalanes. Era la primera reunió del Govern català després de Fresno, i els periodistes, gens sospitosos de ser uns maulets, preguntaven sobre l'opinió de l'executiu català sobre el rebuig al reconeixement de les seleccions. Recuperant el més vell estil pujolista de l'"ara no toca" —això també perdura malgrat els canvis—, Nadal va dir que no volia parlar de seleccions perquè el que interessava el Govern és que els diaris i les televisions anunciessin que l'executiu havia creat 3.000 noves places de mestres, una mesura "social" de les que afecta la gent.

Però la realitat és tossuda i el fet és que un any després de la constitució del Govern catalanista i d'esquerra l'agenda de la política catalana es mou principalment en clau nacional. El debat polític a Catalunya gira al voltant de l'Estatut, es parla d'autodeterminació, de concert econòmic, de seleccions nacionals o del català a Europa.

Hi ha més debat —que de moment no vol dir avenços— en el terreny nacional en aquesta legislatura que durant els darrers vuit anys de Govern de CiU supeditat al PP. Tot i que el PSC governa totes les institucions catalanes, l'agenda política del país no és estrictament la seva,

Segons l'autor, i gràcies a les dues forces nacionalistes existents al Parlament, l'agenda política catalana la marquen els temes identitaris més que no els socials, com voldria el PSC.

sinó més aviat la d'ERC i per extensió la de CiU.

Aquest fet és degut en primer lloc a la presència d'ERC al Govern. Un any després de la constitució del tripartit, els republicans mantenen una posició subsidiària en l'executiu, debilitada clarament per la sortida de Josep-Lluís Carod-Rovira, però, en canvi, van saber introduir prou elements en la redacció del pacte del Tinell per situar com a prioritat l'agenda nacional. En Carod d'això en diu guanyar la batalla ideològica, i en aquest moment té raó. ERC no té l'hegemonia política del Govern, però ha aconseguit marcar l'agenda temàtica. Veurem si aquesta hegemonia ideològica aguanta tres anys més i també qui la rendibilitza electoralment, perquè si el PSC fes seva l'agenda nacional de forma desacomplexada i no amb incomoditats, aleshores ERC tindria un rival electoral important.

El problema del PSC és que el seu desacomplexament catalanista acaba allà on comencen les necessitats del PSOE, com s'ha demostrat a Fresno, i mentre

això sigui així les contradiccions són inevitables. De tota manera, que Pasqual Maragall i per extensió el PSC parlin amb naturalitat del dret a l'autodeterminació, de les seleccions catalanes o del català a Europa és positiu per al país, i també ho és que el conseller d'Economia, Antoni Castells, reclami que s'ha de limitar la solidaritat que exerceix Catalunya envers altres territoris de l'estat. Aquest èxit cal atribuir-lo a la decisió estratègica d'ERC de formar govern amb els socialistes catalans. Una altra cosa és si el PSC assumeix tots aquests posicionaments de forma estructural o és només tacticisme, fruit de la conjuntura. L'Estatut ens aclarirà l'abast d'aquest canvi.

El segon element que explica aquesta hegemonia del catalanisme en l'agenda política és el manteniment de CiU com a força política central al país. La federació nacionalista ha viscut un any difícil, però ni s'ha ensorrat ni s'ha trencat, com molts analistes pregonaven –amb més entusiasme que empirisme– quan perdés el Govern. La conferència nacio-

nal celebrada a final de novembre a Tarragona certifica que, amb totes les dificultats que es vulgui, CiU es manté cohesionada i, per tant, continua sent ara com ara una alternativa de govern.

La presència de CiU en l'oposició actua com a element de pressió damunt d'ERC i en general sobre tot el tripartit, de tal manera que no es poden fer passos enrere en el terreny del catalanisme, perquè hi ha una oposició que no demana menys, que no critica el Govern perquè reivindica massa, sinó que li demana més i que denuncia qualsevol intent de deconstrucció nacional. Aquest fet és la principal garantia que com a mínim a Catalunya no s'aprovarà un Estatut que no signifiqui un salt endavant real en l'autogovern. Si CiU s'hagués ensorrat després de perdre el Govern, ERC tindria menys capacitat d'influència dins l'executiu i no podria plantar cara en temes clau, com les seleccions, l'Estatut o la futura ordenació territorial, amb llei electoral inclosa.

Aquests dos factors, la influència d'ERC i la pervivència de CiU, fan que un any després de la constitució del tripartit el nacionalisme no tingui certament l'hegemonia política del país, però sí que conservi l'hegemonia ideològica, que li permet marcar l'agenda temàtica de la política catalana, d'acord no solament amb la majoria aritmètica que manté al Parlament, sinó també amb la majoria social que sempre s'ha expressat en clau nacionalista a Catalunya quan hi ha hagut períodes de llibertat. La millor prova d'aquest fet és que, més enllà del malestar dels babelians, el PSC ha adoptat aquesta agenda per poder mantenir-se al Govern. I això és així, per moltes enquestes que es cuinin a Palaü per intentar crear un estat d'opinió que no es correspon amb la realitat. Ja va passar ara fa un any, quan totes les enquestes preveien una àmplia victòria de Pasqual Maragall i la realitat els va desmentir. N'hi ha que no n'aprenen mai.

Pere Martí és periodista